

Prinsjesdag

A | Een dag vol tradities
havo/vwo

Een dag vol tradities

Prinsjesdag: de dag van de Troonrede en het koffertje van de minister van Financiën. De dag dat de regering haar plannen voor volgend jaar bekend maakt én hoe zij die gaat betalen.

In dit werkblad lees je wat er precies gebeurt op Prinsjesdag.

Troonrede

Prinsjesdag is op de derde dinsdag van september. Dan begint het nieuwe werkjaar voor de Eerste en Tweede Kamer (*het parlement*). Dit jaar is Prinsjesdag extra speciaal. Waar het normaal altijd de Koningin was, rijdt dit jaar voor het eerst de Koning in de Gouden Koets naar het Binnenhof in Den Haag. In de Ridderzaal leest de Koning de *Troonrede* voor. Daarin staat hoe het gaat met Nederland, welke problemen er zijn en hoe de regering die wil oplossen.

Op pad met het koffertje

Na de Troonrede gaat de minister van Financiën met het koffertje naar de Tweede Kamer. In het koffertje zitten de *rijksbegroting* en de *Miljoenennota*. Deze biedt hij namens de regering aan de Tweede Kamer aan. In de *rijksbegroting* staan de geplande inkomsten en uitgaven van de overheid voor het komende jaar. De *Miljoenennota* is een samenvatting van de *rijksbegroting*. Veel fotografen zijn in de Kamer om het moment van het aanbieden vast te leggen. Sla de krant maar eens open of kijk naar het journaal op Prinsjesdag. Let op hoe de fotografen zich verdringen om van de minister en zijn koffertje een foto te maken.

Oorsprong Prinsjesdag

Eigenlijk weet niemand waarom sinds 1930 Prinsjesdag op de derde dinsdag in september is. Waar de naam Prinsjesdag vandaan komt, is wel bekend. Prinsjesdag was de dag waarop Prins Willem V (1748-1806) zijn verjaardag vierde.

Traditie van het koffertje

Dat de rijksbegroting en de Miljoenennota in een koffertje zitten, is een Engelse traditie. Tijdens de Tweede Wereldoorlog zag de minister van Financiën dat de Engelse regering de begroting aanbood in een koffertje. Dat vond hij wel een goed idee en sinds 1947 biedt de Nederlandse regering de rijksbegroting en Miljoenennota ook in een koffertje aan.

Opgave 1

Wat klopt er over Prinsjesdag? Omcirkel het juiste antwoord.

- A Prinsjesdag is altijd in dezelfde maand, op dezelfde dag en op dezelfde datum.
- B Prinsjesdag is altijd in dezelfde maand en op dezelfde datum.
- C Prinsjesdag is altijd in dezelfde maand en op dezelfde dag.
- D Antwoord A, B en C zijn goed.

Opgave 2

Waarom heet de toespraak van de Koning eigenlijk de Troonrede?

- A *Troon* staat voor de Koning(in), *rede* is een ander woord voor toespraak.
- B *Troon* staat voor de stoel waar de Koning(in) op zit, *rede* is een ander woord voor toespraak.
- C *Troon* staat voor de Koning(in), *rede* is een ander woord voor verslag.
- D *Troon* staat voor de stoel waar de Koning(in) op zit, *rede* is een ander woord voor verslag.

Prinsjesdag

B | De inkomsten van Nederland
havo/vwo

De inkomsten van Nederland

Prinsjesdag: de dag dat de regering haar plannen voor volgend jaar bekend maakt én hoe zij die gaat betalen. **In dit werkblad kom je alles te weten over de belangrijkste inkomsten van de overheid: de belastingen.**

Ook jij betaalt mee

Je hebt meer te maken met de inkomsten van de overheid dan je denkt. Of je nu beltegoed voor je mobieltje koopt of naar de kapper gaat. Een deel van wat je betaalt, gaat naar de overheid. In de prijs van alle producten en diensten zit namelijk *belasting*. Dit soort belasting heet btw. Je betaalt misschien nog wel vaker belasting, bijvoorbeeld als je een bijbaantje hebt. Een deel van je loon gaat naar de overheid. Dat heet loon- en inkomstenbelasting. Weer een ander soort belasting is accijns. Dit is de belasting die bijvoorbeeld wordt betaald over frisdrank of benzine en zo zijn er nog meer soorten belasting.

Andere inkomsten

Belastingen zijn de grootste inkomstenbron van de overheid, maar niet de enige. De overheid verdient ook geld met de verkoop van Nederlands aardgas aan het buitenland. Verder komt er bijvoorbeeld geld binnen uit (verkeers)boetes.

Belastingplan

De regering zet ieder jaar de plannen voor het komende jaar op papier. Daarin staan alle veranderingen in de belastingen voor het volgende jaar. Op Prinsjesdag worden niet alleen de *rijksbegroting* en de *Miljoenennota* bekend gemaakt aan Nederland, maar ook het *Belastingplan*.

Opgave 1

Wat is waar? Omcirkel het juiste antwoord.

Als je een pakje sigaretten koopt, betaal je btw én accijns.
waar | niet waar

Als je een spijkerbroek koopt, betaal je inkomstenbelasting.
waar | niet waar

De overheid betaalt de meeste dingen van de belastinginkomsten.
waar | niet waar

Opgave 2

Over sommige producten of diensten hoef je minder belasting te betalen. Hierover betaal je 6% btw.

1 Noem een voorbeeld van een product waarover je 6% btw betaalt.

2 Noem een voorbeeld van een dienst waarover je 6% btw betaalt.

Over de rest van de producten of diensten betaal je meer belasting: 21%..

3 Noem een voorbeeld van een product waarover je 21% btw betaalt.

4 Noem een voorbeeld van een dienst waarover 21% btw betaalt.

De uitgaven van Nederland

Prinsjesdag: de dag dat de regering haar plannen voor volgend jaar bekend maakt én hoe zij die gaat betalen. **In dit werkblad lees je alles over de uitgaven van de Nederlandse overheid.**

Ook jij maakt er gebruik van

De overheid geeft geld uit aan dingen waar wij allemaal gebruik van (kunnen) maken. Bijvoorbeeld aan jouw school. Het gebouw, je boeken, de computers en de salarissen van de leraren worden door de overheid betaald. Nog een paar voorbeelden van overheidsuitgaven zijn gezondheidszorg, wegen, politie en het openbaar vervoer. Allemaal uitgaven die grotendeels uit de *belastingen* worden betaald.

Kiezen waar je geld aan uitgeeft

Ieder jaar zet de regering op een rijtje waaraan ze geld wil uitgeven en hoe hoog de inkomsten zijn. De regering moet keuzes maken. Het overzicht van inkomsten en uitgaven heet de *rijksbegroting*. De minister van Financiën schrijft ook een samenvatting van en een toelichting op de *rijksbegroting*. Dit is de *Miljoenennota*. Op Prinsjesdag presenteert de minister van Financiën de *rijksbegroting* en *Miljoenennota* aan de Tweede Kamer. Op dit moment zijn de inkomsten lager dan de uitgaven. Om alle voorzieningen in de toekomst te kunnen blijven betalen, moet er de komende jaren bezuinigd worden.

Als de regering ergens meer geld aan wil uitgeven, zoals bijvoorbeeld aan onderwijs, betekent dit dat er ergens anders minder geld naartoe gaat. De minister van Financiën is de bewaker van de schatkist en controleert daar heel streng op.

Opgave 1

Wat is de Miljoenennota? Omcirkel het juiste antwoord.

- A Een samenvatting van de inkomsten en uitgaven van de overheid.
- B Een toelichting op de rijksbegroting.
- C Een toelichting op de overheidsfinanciën.
- D Antwoord A, B en C zijn goed.

Wist je dat...

je op www.rijksoverheid.nl/prinsjesdag alles kunt vinden over de *Troonrede* en de *Miljoenennota*?

Opgave 2

Hieronder zie je een aantal ministeries die veel geld uitgeven.

- Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
- Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Waar betalen deze ministeries aan mee? Geef voor elk ministerie twee voorbeelden.

- 1 Het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap geeft bijvoorbeeld geld uit aan

en

- 2 Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid geeft bijvoorbeeld geld uit aan

en

- 3 Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport geeft bijvoorbeeld geld uit aan

en

Prinsjesdag

D | Wie doet wat?
havo/vwo

Wie doet wat?

Prinsjesdag: de dag dat de regering haar plannen voor volgend jaar bekend maakt én hoe zij die gaat betalen. **In dit werkblad lees je alles over de bedenkers van die plannen en over wie bepaalt of de plannen doorgaan.**

Rijksbegroting en Miljoenennota

De overheid krijgt geld binnen en geeft geld uit. Ieder jaar maakt de regering een overzicht van alle inkomsten en uitgaven. Hoe gaat dat? Iedere minister bekijkt welke plannen hij voor zijn ministerie heeft en wat deze plannen kosten. Na overleg over de verdeling van het geld maakt iedere minister zijn eigen begroting af. Alle begrotingen samen vormen de *rijksbegroting*. Vervolgens maakt de minister van Financiën een uitgebreide samenvatting van de *rijksbegroting* en schrijft hij in een toelichting hoe het met het huishoudboekje van de Nederlandse overheidsfinanciën gaat. Dat is de *Miljoenennota*. Op Prinsjesdag doet hij de *rijksbegroting* en de *Miljoenennota* in een speciaal koffertje en gaat ermee naar de Tweede Kamer om de stukken aan te bieden.

Na Prinsjesdag

Na Prinsjesdag gaan de leden van de Tweede Kamer over de begrotingen vergaderen. Eerst over het geheel en dan per begroting. Als meer dan de helft van de leden van de Tweede Kamer een begroting goedkeurt, mag de Eerste Kamer er zijn zegje over doen. De Eerste Kamer kan een begroting niet meer veranderen, maar alleen goedkeuren of afwijzen. Als de Eerste Kamer een begroting heeft aangenomen, kan het uitgevoerd worden. Dan is het inmiddels januari.

What's in a name

De Eerste en Tweede Kamer hebben ook andere namen. Samen heten ze ook wel de Staten-Generaal, het parlement of de volksvertegenwoordiging.

Opgave 1

Wie doet wat? Omcirkel het juiste antwoord.

De minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap maakt de begroting voor zijn ministerie.

waar | niet waar

De minister van Financiën maakt een samenvatting van de Miljoenennota.

waar | niet waar

De Staten-Generaal moet de plannen van de regering goedkeuren voordat ze uitgevoerd mogen worden.

waar | niet waar

Opgave 2

Wat doet de Eerste Kamer? Omcirkel het juiste antwoord.

- A De Eerste kamer controleert of de Tweede Kamer zijn werk goed heeft gedaan.
- B De Eerste kamer keurt de plannen van de regering goed of af.
- C Antwoord A en B zijn goed.
- D Alleen antwoord B is goed.

